

Hardenberg Scholtensdijk 20 0523 - 261941
Ommen Bouwstraat 8 0529 - 450512
Dalfsen Bloemendalstr. 11 0529 - 431742
Nieuwleusen Westeinde 2 0529 - 481201

WELKE JAS DRAAGT UW BEDRIJF? (UITGAVE 2012)

Met 'jas' bedoelen wij het juridische jasje, oftewel de rechtsvorm.

Inleiding

Het Nederlandse recht kent (onder meer) de volgende rechtsvormen:

1. eenmanszaak;
2. maatschap of firma;
3. besloten vennootschap;
4. coöperatie;
5. vereniging;
6. stichting.

De vereniging wordt zelden voor een onderneming gebruikt, je komt dan bij de coöperatie (coöperatieve vereniging) terecht. Een stichting heeft in principe geen winstoogmerk en zal dus ook niet zo vaak worden gebruikt.

Buitenland

In het buitenland zijn natuurlijk ook rechtspersonen. Voor bedrijven gebruikt men bijvoorbeeld als het om een besloten vennootschap gaat in:

- Groot Brittannië de 'Limited';
- Duitsland de 'GmbH' (Gemeinschaft mit beschränkter Haftung);
- Frankrijk 'SaRL' (Société anonyme avec responsabilité limitée).

Alle toevoegingen in die namen betekenen een rechtsvorm met 'beperkte aansprakelijkheid'. Die beperkte aansprakelijkheid is erg belangrijk voor de ondernemer.

Helder en recht door zee.

Wij duiken nu in de theorie. Zet u dus schrap, want juristen staan bekend om hun ingewikkelde taal. Wij horen dagelijks: als u het zo zegt is het duidelijk, waarom zet u het dan zo ingewikkeld op papier?

Wij willen de dingen helder neerzetten, maar het moet juridisch wel goed zijn. Vaak gebruiken wij woorden uit het wetboek zodat je het juristenjargon krijgt. Het is niet anders.

Theorie

Rechtspersoonlijkheid betekent dat een organisatie, bijvoorbeeld een onderneming, een rechtsvorm heeft, waarbij het bestuur of de ondernemer zelf niet aansprakelijk is. De onderneming zelf is drager van rechten en plichten, en niet de daarachter staande bestuurders of eigenaars. Gaat het mis met de organisatie dan blijven de poppetjes dus buiten schot, behalve als de bestuurders verwijtbaar 'onbehoorlijk' hebben gehandeld.

Heb je een bedrijf zonder rechtspersoonlijkheid dan is de ondernemer zelf aansprakelijk.

Eerst wat over rechtsvormen *zonder* rechtspersoonlijkheid.

I. RECHTSVORMEN 'ZONDER RECHTSPERSOONLIJKHEID'

In Nederland kennen wij diverse ondernemingsvormen zonder rechtspersoonlijkheid. Dit zijn de eenmanszaak, de maatschap, de vennootschap onder firma (v.o.f.) en de commanditaire vennootschap (c.v.). Hieronder worden deze zeer kort besproken.

a. Eenmanszaak

Wanneer een natuurlijk persoon 'voor eigen rekening en risico' een onderneming drijft, is er sprake van een eenmanszaak. In dat geval wordt geen onderscheid gemaakt tussen het ondernemingsvermogen en het privé-vermogen.

Dit brengt met zich mee dat alle tot de onderneming behorende bezittingen en schulden, de baten en lasten van de ondernemer zelf vormen. De ondernemer is als persoon zelf aansprakelijk. Dit betekent dat een schuldeiser van de eenmanszaak zich direct op het privé-vermogen van de ondernemer kan verhalen, terwijl de privé-crediteuren zich ook op de bezittingen van de onderneming kunnen verhalen.

b. Maatschap

De maatschap is een samenwerkingsvorm tussen twee of meer personen, 'maten' genoemd, die met hun 'inbreng' een bepaald doel nastreven. De 'inbreng' kan bestaan uit arbeid, geld en/of goederen. De maatschapsvorm wordt veel gebruikt door vrije beroepsbeoefenaren, bijvoorbeeld een maatschap van artsen of accountants. Ook in de agrarische sector wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de maatschap als organisatievorm.

Alle verplichtingen tussen de maten onderling worden vastgelegd in een 'maatschapsovereenkomst'. Van oorsprong is de maatschap het samenwerkingsverband van beroepsbeoefenaren, van burgers, en dus niet van kooplieden. Aangezien de wettelijke regeling voor de maatschap nogal summier is, verdient het aanbeveling bij de vormgeving van de maatschapsovereenkomst het advies van een notaris in te winnen.

c. De vennootschap onder firma (vof)

De v.o.f. kan worden gedefinieerd als een maatschap die een bedrijf uitoefent. Ook deze maatschapsvorm ontstaat door het totstandkomen van de maatschapsovereenkomst/het vennootschapscontract tussen de oprichters.

Een notariële akte is niet vereist, maar raadpleging van deskundigen is bij de vormgeving van zo'n contract van groot belang, vooral omdat hierbij de hoofdelijke aansprakelijkheid van de vennoten in het geding is.

Anders dan bij de maatschap is iedere vennoot in beginsel bevoegd namens de v.o.f te handelen. Maar juist daarom worden de vennoten hoofdelijk en persoonlijk aansprakelijk voor het geheel van alle vennootschapsschulden.

Dit is anders dan bij een maatschap, waar iedere maat in beginsel voor een gelijk deel aansprakelijk is voor een maatschapsschuld.

d. De commanditaire vennootschap (c.v.)

De commanditaire vennootschap is een bijzondere verschijningsvorm van de v.o.f. Het belangrijkste verschil is dat bij de c.v. twee soorten vennoten worden onderscheiden. Dit zijn de beherende vennoten en de commanditaire vennoten. De beherende vennoot van de c.v. is, evenals de vennoot van de v.o.f., persoonlijk en hoofdelijk aansprakelijk voor vennootschapsschulden. Dit geldt niet voor de commanditaire vennoot, ook wel stille vennoot genoemd.

Een commanditaire vennoot is eigenlijk alleen maar een 'financier' van de vennootschap en is niet verder voor de schulden van de vennootschap aansprakelijk dan tot het bedrag dat hij heeft ingebracht. Wil de commanditaire vennoot deze positie handhaven, dan zal hij aan een aantal voorwaarden moeten voldoen. Eén van die voorwaarden is dat hij zich niet naar buiten gedraagt als een beherende vennoot.

De c.v. leent zich met name voor ondernemingen met financiers die de benodigde geldbedragen niet willen 'lenen', maar 'risicodragend ter beschikking van de vennootschap willen stellen'.

De commanditaire vennoot ontvangt dan ook geen 'rente' op het door hem ingelegde geld, maar deelt als vennoot in de 'winst'. De winstverdeling en andere belangrijke afspraken vastgelegd in een vennootschapscontract.

Dan nu een paar opmerkingen over rechtsvormen *met* rechtspersoonlijkheid:

2. RECHTSVORMEN 'MET RECHTSPERSOONLIJKHEID'

In Nederland kennen wij ook ondernemingsvormen met 'rechtspersoonlijkheid'. Dit zijn onder andere de NV en de BV. Hier bespreken wij alleen de BV.

Besloten vennootschap (BV)

De 'besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid' is een rechtspersoon met een in aandelen verdeeld kapitaal. Met dit kapitaal wordt de realisering van een bepaald doel beoogd.

De verschaffers van het kapitaal van de vennootschap worden aandeelhouders genoemd. Iedere aandeelhouder neemt voor een bepaald aantal aandelen deel in de vennootschap. De enige verplichting die de aandeelhouder tegenover de vennootschap moet nakomen is dat hij de door hem genomen aandelen 'volstort' in de BV.

De BV-vorm is het samenwerkingsverband van aandeelhouders dat vooral gekenmerkt wordt door het besloten karakter. De aandelen in de BV zijn niet vrij overdraagbaar.

De overdracht van aandelen in de BV dient steeds bij notariële akte plaats te vinden.

Oprichting van een BV kan alleen bij notariële akte. Er kunnen één of meer oprichters zijn.

De controle van de juridisch inhoudelijke kant van de oprichtingsakte berust volledig bij de notaris.

De wet kent een groot aantal voorschriften met betrekking tot het kapitaal van de vennootschap. Eén van de belangrijkste voorschriften – die in de toekomst mogelijk verdwijnt – is dat bij de oprichting een minimum kapitaal in de vennootschap moet worden gestort. Het vereiste kapitaal bedraagt € 18.000. Storting op de aandelen hoeft niet in geld plaats te vinden maar kan ook in natura geschieden. U kunt daarbij denken aan de inbreng van een hele onderneming of bijvoorbeeld bepaalde goederen zoals panden, auto's, computers, goodwill.

De statuten van de BV worden bij de notaris vastgelegd in de oprichtingsakte. In de statuten staan allerlei bepalingen over de structuur binnen de BV, bijvoorbeeld over de wijze van benoeming van bestuurders, de manier waarop zij vergaderen, de overdracht van aandelen, etc.

Tenslotte dient de BV te worden ingeschreven in het Handelsregister. Deze inschrijving, die noodzakelijk is ter voorkoming van persoonlijke aansprakelijkheid van bestuurders, wordt gewoonlijk door de notaris begeleid. Wanneer alle aandelen in de BV in handen zijn van één persoon wordt dat in het Handelsregister vermeld.

Tips voor u als ondernemer:

a. De rechtsvorm en de fiscus.

Het maakt verschil of u uw bedrijf in een rechtspersoon (zeg maar een BV) hebt of niet. Hebt u geen BV dan betaalt u inkomstenbelasting. U geniet dan 'winst uit onderneming'. Het tarief van deze belasting is onderverdeeld in schijven en kan oplopen tot 52%. Wordt de onderneming via een BV gedreven, dan wordt vennootschapsbelasting geheven over de winst. Daarnaast betaalt u over het uitgekeerde dividend nog inkomstenbelasting.

De overheid probeert de tarieven voor de belasting zo vast te stellen, dat het niet veel uitmaakt of u het bedrijf wel of niet in een rechtspersoon uitoefent. Toch kan door de combinatie van de verschillende regels de fiscale heffing nogal eens verschillen, afhankelijk van of u het bedrijf in een rechtspersoon uitoefent of niet.

De fiscale regelgeving vormt dan ook, naast het belang van de beperkte aansprakelijkheid, een van de belangrijkste redenen voor het kiezen van de BV als rechtsvorm. U snapt het al: zoek een goede accountant/adviseur die u helpt bij uw keus!

Onderneming en onroerende zaken

Het bezit van bedrijfs- of kantoorruimte heeft niet alleen financiële, maar ook juridische en fiscale kanten. Vaak gaat het bij onroerend goed om veel geld. Bij het huisvesten van een onderneming kunt u te maken krijgen met huur en verhuur, huurkoop, eigendom of beperkte zakelijke rechten (opstalrecht, erfpachtrecht).

Steeds als er sprake is van overdracht van een onroerende zaak - ook als het gaat om erfpachtrecht en opstalrecht - is het inschakelen van een notaris verplicht. Het is raadzaam de notaris tijdig in te schakelen bij de voorbereidende werkzaamheden en het vastleggen van afspraken bij koop, huur, erfpacht en dergelijke.

Bij elke overdracht van een pand of stuk grond is overdrachtsbelasting en/of omzetbelasting verschuldigd. Deze beide belastingen vormen voor een leek een fiscaal doolhof. En omdat het veelal om aanzienlijke bedragen gaat is het belangrijk tijdig een volledig inzicht te krijgen in alle fiscale en financiële gevolgen van zo'n transactie.

De hulp inroepen van de deskundige op dit gebied bij uitstek, de notaris, is daarbij raadzaam.

c. Ondernemer en huwelijk

Om de risico's te beperken is het verstandig voor u om huwelijksvoorwaarden op te stellen. Welke huwelijksvoorwaarden zijn geschikt voor u? Die vraag is afhankelijk van uw omstandigheden.

In ieder geval is het doel van de huwelijksvoorwaarden om bij een faillissement het vermogen van de andere echtgenoot 'veilig' te stellen.

Loopt het huwelijk uit op een echtscheiding, dan bepalen de huwelijksvoorwaarden wie welke rechten heeft. Uiteraard moet van te voren goed doorgesproken worden of en welke rechten de niet-ondernemende echtgenoot bij echtscheiding heeft. In de praktijk komt het voor dat de echtgenoten overeenkomen dat het bedrijf volledig van de ondernemende echtgenoot blijft, terwijl het ook voorkomt dat echtgenoten doen voor hun interne verhouding doen alsof het bedrijf gemeenschappelijk eigendom is. In zo'n geval moet de andere echtgenoot dus 'uitgekocht' worden.

d. Erfrecht en opvolging

De vraag wat er gebeurt wanneer u overlijdt, is van groot belang. Uit recent onderzoek blijkt dat ongeveer 12% van de ondernemingen failliet gaat doordat de ondernemer geen testamentaire regelingen heeft opgesteld. Laat dit u niet overkomen en vraag uw notaris naar de (on)mogelijkheden. Een goede testamentaire regeling voorkomt trouwens meestal ook dat u teveel aan de fiscus betaalt!

Tot slot

Meer weten? Kom eens vrijblijvend langs.